

Svjetlana Mokriš

Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek

Sanda Hasenay

Prehrambeno-tehnološki fakultet Osijek

KNJIŽNIČARSTVO: GLASNIK DRUŠTVA KNJIŽNIČARA SLAVONIJE I BARANJE**OD 1997. DO ELEKTRONIČKE INAČICE***Librarianship: Herald of Slavonia and Baranya Librarians Association*

from 1997. to electronic version

Sažetak

Osnovni je motiv objavljivanja znanstvenih i stručnih radova što šira diseminacija autorovih spoznaja i dostignuća, o kojima u najvećoj mjeri ovisi njegov status, ugled i priznanje u znanstvenim i stručnim krugovima. Razvoj interneta i ostalih mehanizama izravnog izdavanja stvara novu paradigmu u znanstvenoj i stručnoj komunikaciji. Povećava se broj članaka koji se postupno pretvaraju u elektroničke inačice. U ovome radu prate se faze u osmišljavanju i oblikovanju stručno-znanstvenog časopisa *Knjižničarstvo*, od trenutka donošenja odluke o njegovom objavljivanju, prvo u papirnom, a potom i u elektroničkom obliku.

Ključne riječi: časopis, elektronička inačica, Knjižničarstvo

Abstract

Scientific and research papers are published primarily to disseminate author's knowledge and achievements. His status and reputation in scientific and professional community depends highly on published papers. Development of Internet and direct publishing mechanisms created new paradigm in scientific and professional communication. Large number of journals nowadays is published electronically. The aim of this paper is to analyze phases in creating and developing professional and scientific journal *Librarianship* from its beginnings when it was published only on paper until today when it is published electronically.

Key words: journal, electronic version, Librarianship

1. Uvodno

Primarna uloga znanstvenih i stručnih časopisa jest prenijeti pouzdane, recenzirane rezultate znanstvenoga istraživanja što širem krugu mogućih korisnika.¹ Prema Šemberu znanstvene informacije u suvremenom poimanju znanosti nisu relevantne ako nisu odmah objavljene i tako stavljene na uvid znanstvenoj zajednici. Na taj se način one mogu provjeriti, vrjednovati, i ono najvažnije, koristiti za daljnja istraživanja.²

Znanstvena i stručna zajednica smatraju elektroničke publikacije načinom da se poveća njihova vidljivost, olakša komunikacija među znanstvenicima i stručnjacima, ubrza razvoj znanosti i pojedinih struka te šire rezultati znanstvenih i stručnih istraživanja, koji se smatraju zajedničkim nasljeđem čovječanstva. U Kriterijima o novčanoj potpori znanstveno-izdavačkoj djelatnosti Ministarstva znanosti i visokog obrazovanja iz 2011. časopisom se smatra „*serijska publikacija otvorenog tipa, koja izlazi barem jedanput godišnje u papirnatom ili elektroničkom obliku, u uzastopnim dijelovima, s brojevanim i kronološkim oznakama i namjerom trajnog izlaženja. Časopisi su svrstani u sljedeće skupine: znanstveni i znanstveno-stručni časopisi, časopisi namijenjeni promicanju znanosti.*“³ Sukladno navedenom, vidimo da su znanstvenoj i stručnoj zajednici danas jednako relevantni, kako papirni, tako i elektronički časopisi.

U različitim izvorima nailazi se na različite definicije elektroničkih časopisa te se u ovome radu navode samo neke od njih:

- elektronički časopis serijska je publikacija koja je dostupna kao pojedinačan naslov putem elektroničkog medija, tipično putem www-a⁴;
- elektronički časopis - napravljen u elektroničkom mediju i koji je dostupan jedino u tom mediju⁵;

¹ Open Society Institute. Guide to Business Planning for Launching a New Open Access Journal. Edition 2, July 2003. URL: http://www.soros.org/openaccess/oajguides/business_planning.pdf (2011-06-01)

² Šember, Marijan. Vrjednovanje biomedicinskih časopisa u otvorenom pristupu s pomoću citatnih pokazatelja : magistarski rad. Zagreb, (2007), str. 4. Dostupno na: http://medlib.mef.hr/296/01/Sember_mag_mef.pdf (2011-06-01)

³ Kriteriji o novčanoj potpori znanstveno-izdavačkoj djelatnosti (znanstvenim i znanstveno-stručnim časopisima i časopisima za promicanje znanosti). Dostupno na: <http://public.mzos.hr/Default.aspx?art=11124&sec=2127> (2011-06-01)

⁴ Rich, Linda A. ; Rabine, Julie L. How libraries are providing access to electronic serials : A survey of academic library web sites. // *Serials Review*, 25, 2(1999), str. 35

⁵ Langschie, L. The Changing Shape of the Electronic Journal. // *Serials Review*, 17, 3(1991), str. 7. Dostupno na: <http://web.ebscohost.com/ehost/detail?sid=17c2e3ab-3941-4617-b503-b7f8323ba630%40sessionmgr115&vid=1&hid=113&bdata=jmxhbm9aHImc210ZT1laG9zdC1saXZl#db=f5h&AN=9610293391> (2011-06-15)

- časopis dostupan isključivo putem mreže, bez obzira na to postoji li samo u elektroničkom obliku ili je elektronička inačica tiskanog časopisa⁶;
- elektroničke publikacije su programski sadržaji koje fizičke ili pravne osobe prenose putem informacijsko-komunikacijskih veza na način da su dostupni širokoj javnosti bez obzira na njihov opseg.⁷

Razlika između elektroničkog i tiskanog časopisa je u tome što je elektronički časopis organiziran kao baza podataka, što znači da je svaki članak koji se nalazi u časopisu opisan setom podatka (autor, naziv časopisa, ISSN broj, stranica, ustanova autora itd.), što olakšava njihovo pretraživanje i listanje.⁸

2. Papirna inačica *Knjižničarstva*

Knjižničarstvo : glasnik Društva knjižničara Slavonije i Baranje (ISSN 1331-145X) stručni je časopis u kojem se objavljuju originalni stručni i znanstveni radovi s područja knjižničarstva s temama zanimljivim za širi krug knjižničnih djelatnika i stručnjaka. Časopis se sastoji iz dva dijela: stručni dio i obavijesni dio. Stručni dio časopisa nije lokalno/regionalno ograničen, poželjni su stručni članci s iskustvima, istraživanjima, programima i projektima iz drugih sredina, tj. s područja čitave Hrvatske. Na samom početku izlaženja časopisa obavijesni dio sastojao se od nekoliko stalnih rubrika: *Iz povijesti slavonsko-baranjskog knjižničarstva*, *Predstavljamo slavonsko-baranjske knjižnice*, *Prilozi za bibliografiju Slavonije i Baranje*, *Ocjene i prikazi*, *Vijesti iz knjižnica*, *Kronologija događaja*, *Osobne vijesti*.

Časopis je počeo izlaziti 1997. godine. Tijekom izlaženja izmijenili su se brojni članovi uredništva⁹ i tri glavna urednika: Dragutin Katalenac (1997.-2000.), Silva Pavlinić (2003.-2004.) te Marina Vinaj (2005./2006. – 2007./2008.).

Stručni dio časopisa *Knjižničarstvo*

⁶ Konjević, S. ; Pažur, Ivana. Korištenje i prihvaćanje elektroničkih časopisa : istraživanje korisnika knjižnice Instituta „Ruđer Bošković“. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 45, 3-4(2002), str. 170.

⁷ Pravilnik o sadržaju prijave te sadržaju i načinu vođenja očevidnika nakladnika elektroničkih publikacija. Dostupno na: <http://www.e-mediji.hr/zakoni/Ocevidnik.pdf>. (2011-06-15)

⁸ Elektronički časopisi i knjige. Dostupno na: <http://www.carnet.hr/tematski/onlinebaze/casopisi.html> (2011-06-15)

⁹ Jasenka Bešlić, Renata Bošnjaković, Andrea Božić, Vera Bulat, Vesna Burić, Marija Erl-Šafar, Galic Sanja, Sanda Hasenay, Kata Ivić, Srećko Jelušić, Dragutin Katalenac, Ivana Knežević, Snježana Laksar, Silva Pavlinić, Kornelija Petr, Emilija Pezer, Ljuba Radman, Jelena Vukelić, Marina Vinaj

U stručnom dijelu broj 1 iz 1997. godine donosi izlaganja sa stručnog skupa „*Obvezni primjerak u Republici Hrvatskoj : povijest, stanje i problemi, perspektive*“, koji je u organizaciji Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek i Društva knjižničara Slavonije i Baranje, a u povodu 35. godina obaveznog primjerka Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek održan u travnju 1996. godine u Osijeku. Na Skupu su predstavljena četiri izlaganja. U stručnom dijelu objavljena su i dva rada predstavljena na 30. skupštini HBD-a u Primoštenu vezana uz srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje knjižničara u Osijeku. Prvi broj posvećen je u cijelosti uspomeni na prof. Mariju Malbašu.

U skladu s utvrđenim uređivačkim opredjeljenjem časopisa i broj 2 iz 1997. godine bio je tematski određen te posvećen tada aktualnoj temi integralnom programu za knjižnično poslovanje CROLIST (Croatian Library and Information System) Nacionalne i sveučilišne knjižnice Zagreb i tvrtke „3A“ Zagreb. U pet izvornih stručnih članaka razmatrali su se različiti problemi primjene CROLIST-a u različitim knjižničnim praksama i na obradi različite građe, razvojnih mogućnosti, otvorenosti međunarodnim standardima, kao i problemi i poteškoće vezane uz ovaj vjerojatno najzastupljeniji i najsporniji hrvatski program za knjižnično poslovanje.

U sklopu obilježavanja Mjeseca hrvatske knjige 1997. u Osijeku je u studenom 1997. godine u organizaciji Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek održan stručni skup pod nazivom: „*Ni jedna knjižnica nije otok : narodne knjižnice i njihove mreže*“. Cilj ovoga skupa bio je ukazati na značaj povezivanja narodnih knjižnica i stvaranje njihovih mreža na lokalnoj, županijskoj i državnoj razini te utvrđivanje osnovnih načela, principa i modela povezivanja. Na Skupu je podneseno šest priopćenja koja su u cijelosti objavljena u drugoj godini izlaženja *Knjižničarstva*, 1998. u broju 1.

Drugi broj iz 1998. godine u stručnom dijelu donosi izlaganja održana na Hrvatsko-mađarskoj knjižničnoj konferenciji održanoj u okviru tradicionalnih „*Dana Pečuha*“ u rujnu 1998. godine. Organizatori ove manifestacije bili su Gradska knjižnica Pečuh, Županijska knjižnica Csorba Győző i Knjižnica Sveučilišta Janusa Panoniusa te udruženje knjižničara Mađarske i Udruženje knjižničara Pečuha i Baranje. Ovaj broj sadrži još dva stručna članka vezana uz izobrazbu korisnika u knjižnicama te suradnju školske knjižnice i dječjeg odjela gradske knjižnice.

U trećoj godini izlaženja časopisa, 1999., u broju 1-2 izašla su dva stručna članka – jedan vezan uz ulogu interneta u sveučilišnim knjižnicama, a drugi uz skupni katalog

serijskih publikacija Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te izvod iz UDK tablica – skupina 8 s osvrtom o promjenama u UDK.

U četvrtoj godini izlaženja časopisa, 2000., u broju 1-2 u stručnom dijelu bilo je riječi o suvremenim sustavima sadržajne obrade te strukturi i korištenju tezaurusa, mogućnosti primjene Benchmarkinga u knjižnicama. U ovome broju pozornost je bila obraćena osobito na rad s djecom i mladima, odnosno ulogu knjižničara u usvajanju znanja kod djece i mladeži te su predstavljene i dvije radionice Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek – o ekologiji i dječjem doživljaju pravde i nepravde.

Brojevi za 2001. i 2002. godinu nisu izdani.

Broj 1-2 iz 2003. godine (sedma godina izlaženja) donosi dva rada – dijelove magistarskih radnji o starim osječkim novinama te o primjeni autorskog prava u knjižnicama.

Godina osma, broj 1 iz 2004. godine donosi devet članaka s Hrvatsko-mađarske konferencije održane u Pečuhu u listopadu 2004. godine. Tekstovi su objavljeni dvojezično, na hrvatskom i mađarskom jeziku.

Dvobroj za 2005. i 2006. godinu (deveta i deseta godina izlaženja) slijedi koncepciju ranijih brojeva i ideje bivše urednice Silve Pavlinić, kojoj je i posvećen. U stručnom dijelu donio je pristigle radove s 2. Hrvatsko-mađarske konferencije knjižničara održane u Osijeku u listopadu 2006. godine te rad u kojemu se donosi iskustva u obnovi mreže narodnih knjižnica u Istočnoj Slavoniji i Baranji.

Broj 1-2 iz 2007./2008. (godina jedanaesta i dvanaesta) donosi niz zanimljivih i korisnih radova. U stručnom dijelu to su radovi sa Stručnog skupa posvećenog Mariji Malbaši, održanog u studenom 2009. u organizaciji Društva knjižničara Slavonije i Baranje i Muzeja Slavonije Osijek. Stručni dio nastavljen je radom o pravnim aspektima javne posudbe u knjižnicama, novom načinu komunikacije u visokoškolskim knjižnicama preko Portala Sveučilišnog knjižničnog sustava, zaštiti knjižničnih zbirki, digitalizaciji građe, čitateljskim interesima mladih te ulozi knjižnice u promicanju čitanja kod mladih.

Obavijesni dio *Knjižničarstva*

U obavijesnom dijelu *Knjižničarstva* u rubrikama *Iz povijesti slavonsko-baranjskog knjižničarstva* te *Predstavljamo slavonsko-baranjske knjižnice* dani su prikazi povijesti i rada brojnih knjižnica u Slavoniji i Baranji – narodne, fakultetske, gimnazijske,

specijalne. Ovom prilikom navode se slijedom pojavljivanja njihovih prikaza u *Knjižničarstvu*: Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek, Knjižnica Požeške gimnazije, Gradska knjižnica i čitaonica Požega, Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica Našice, Gradska knjižnica Županja, Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci, Narodna knjižnica Dalj, Gradska knjižnica Orahovica, Knjižnica i čitaonica u Donjem Miholjcu, Knjižnica Pravnog fakulteta u Osijeku, Knjižnica Muzeja Slavonije – Odjel muzealnih tiskopisa, Knjižnica III. Gimnazije Osijek, Knjižnica umjetničke akademije u Osijeku, Gradska knjižnica i čitaonica Ilok, Knjižnica i čitaonica Arheološkog muzeja u Osijeku te pojedine zbirke u sastavu navedenih knjižnica, primjerice Knjižnica Julija Kempfa kao dio Zavičajne zbirke „Possegana“ Gradske knjižnice i čitaonice požega te legat Viktora D. Sonnenfelda u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek.

U dijelu Vijesti iz knjižnica, Iz rada društva te Ocjene i prikazi predstavljene su brojne radionice, okrugli stolovi, predavanja i stručni skupovi organizirani u slavonsko-baranjskim knjižnicama te u cijeloj Hrvatskoj, a kojima su članovi Društva knjižničara Slavonije i Baranje prisustvovali. Također dani su i brojni prikazi stručne literature, iznimno značajne za knjižničarsku teoriju i praksu.

U obavijesnom dijelu dio *Prilozi za bibliografiju Slavonije i Baranje* izlazio je od 1997. do 2000. godine.

U dijelu *Osobne vijesti* u ime knjižničarske zajednice Slavonije i Baranje čestitali smo brojnim kolegicama i kolegama na stručnom i znanstvenom napredovanju, na zasluženim nagradama i priznanjima. U ovome dijelu opraštali smo se od onih kolegica i kolega koji su nas zauvijek napustili, a svojim su radom ostavili neizbrisiv stručni, znanstveni i ljudski trag.

3. Elektronička inačica *Knjižničarstva*

Godine 2005. *Knjižničarstvo* se prvi put pojavljuje u elektroničkom obliku. Digitalizirani su pojedini članci objavljeni od 1997. do 2003. godine, a za koje su autori dozvolili izdavanje u elektroničkom obliku. Objavljena su 24 članka u PDF obliku. Digitalizirani članci dostupni su na mrežnoj stranici Društva knjižničara Slavonije i Baranje.¹⁰

Kasnije izašli brojevi nisu digitalizirani niti objavljavani u elektroničkome obliku.

¹⁰ Knjižničarstvo : glasnik Društva knjižničara Slavonije i Baranje. Dostupno na: <http://www.dksb.hr/?id=26&PHPSESSID=aa6cefaa541c3984cbebb743465269f7> (2011-05-30)

Slika br. 1: Naslovnica elektroničke inačice *Knjižničarstva*¹¹

Nakon dugogodišnjih problema vezanih uz izdavanje časopisa *Knjižničarstvo* u papirnom obliku došlo se do spoznaje da bi redovitost izlaženja mogla biti postignuta prelaskom na elektronički inačicu. Pri donošenju ove odluke uzeli su se u obzir i određeni nedostaci¹² koje elektroničke inačice časopisa još uvijek imaju u odnosu na papirne ekvivalente, no ipak su prevladale prednosti elektroničkog medija.¹³

Vezano uz elektroničku inačicu, pojavila su se i određena pitanja koja je prije izlaska prvoga broja samo u elektroničkom obliku potrebno razriješiti i definirati.

¹¹ Knjižničarstvo : glasnik Društva knjižničara Slavonije i Baranje, Dostupno na: <http://www.dksb.hr/knjiznicarstvo> (2011-05-30)

¹² nedostaci arhiviranja (pohrane) digitalnih dokumenata; nedovoljno regulirano pitanje autorskih prava (copyright); upitna vjerodostojnost informacija iz časopisa koji nisu indeksirani; ovisnost o brzini internetske vezi; biranje časopisa prema dostupnosti, a ne prema kvaliteti; problemi u pristupu i sporo učitavanje kao i potrebno predznanje u načinima pretraživanja; dodatna programska podrška (npr. Acrobat Reader); nemogućnost pristupa starijim godištim časopisa.

¹³ Elektronički časopisi imaju niz prednosti u odnosu na papirne, primjerice brzina objavljivanja i komunikacija među autorima; povezivanje bibliografskih baza podataka i cjelovitih tekstova; širenje dijaloga na daleko veći krug ljudi; autor lako dolazi do svih informacija potrebnih za pripremu rada za objavljivanje u odabranom časopisu; dostupnost povratnih informacija na temelju kojih se mogu donositi zaključci koji će podignuti kvalitetu časopisa i povećati broj čitatelja (odgovarajućim aplikacijama moguće je pratiti posjećenost časopisa); mogućnost upotpunjavanja tekstova slikom, zvukom, video zapisima itd.; manji troškovi (za čitatelje niže cijene pretplate ili besplatan pristup, a za uredništvo manji trošak tiskanja i distribucije); dijelove ili cijele tekstove moguće je preuzeti i snimiti na svoje računalo tako da im se može kasnije pristupiti bez da se bude *on-line*; dostupnost i mogućnost čitanja na radnom stolu.

Dogovoreno je da će pristup elektroničkoj inačici *Knjižničarstva* biti slobodan¹⁴, u arhivskim brojevima digitalizirani će biti samo članci za koje su autori dali autorska prava, da će biti izrađena bibliografija, predmetno kazalo i kazalo autora za arhivske brojeve, da članci koji budu nadalje objavljeni u *Knjižničarstvu* moraju imati klasifikacijsku oznaku, ključne riječi te sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku. Nadalje, radovi će biti vrednovani sustavom dvostruke recenzije. Konceptija samoga časopisa bit će neznatno promijenjena, tj. časopis će imati sljedeće rubrike: *Članci, O slavonsko-baranjskim knjižnicama, Prikazi, Osobne vijesti*. Predviđeno je da časopis izlazi dva puta godišnje.

4. Zaključno

Časopis *Knjižničarstvo* : *glasnik Društva knjižničara Slavonije i Baranje* počeo je izlaziti 1997. godine. Od godine 2005. na mrežnim stranicama Društva knjižničara Slavonije i Baranje moguće je pristupiti elektroničkoj inačici dvadeset i četiri članka objavljena u razdoblju od 1997. do 2000. godine. Usprkos nedostacima koje još uvijek imaju elektronički časopisi, a uvažavajući njihove brojne prednosti, uredništvo časopisa *Knjižničarstvo* odlučilo je početkom 2012. godine da će novi brojevi ovoga časopisa

¹⁴ Pristup elektroničkom časopisu može biti vrlo različit, od potpuno otvorenog pristupa kojeg zagovara sve veći broj znanstvenika kojima je stalo, do toga da njihova znanstvena djelatnost bude što brže i lakše dostupna široj zajednici pa sve do pristupa plaćanjem kojeg najviše zagovaraju nakladnici (vlasnici) različitih komercijalnih baza podataka. Ovdje svakako treba spomenuti središnji portal HRČAK koji na jednom mjestu okuplja hrvatske znanstvene i stručne časopise koji nude otvoreni pristup svojim radovima ili minimalno bibliografskim podacima i sažecima svojih radova. Osim potpuno otvorenog pristupa časopisima, mogućnosti pristupa mogu još biti: mogućnost slobodnog pristupa sadržajima časopisa i sažecima članaka; mogućnost slobodnog pristupa sadržajima i cjelovitim tekstovima nekih godišta; mogućnost pristupa kroz individualne pretplate (pristup cjelovitim tekstovima pretplaćenih godišta); mogućnost pristupa kroz institucijske pretplate (pristup cjelovitim tekstovima pretplaćenih godišta za sve djelatnike institucije); mogućnost pristupa kroz konzorcijske pretplate (pristup cjelovitim tekstovima pretplaćenih godišta za sve djelatnike institucija-članica konzorcija); mogućnost pristupa kroz besplatne probne pristupe (free trial) pojedinačnim časopisima ili svim časopisima nekog izdavača; mogućnost pristupa kroz plaćanje za svaki članak pojedinačno (pay per view).

Elektroničkim časopisima može se pristupiti na razne načine, no najčešći načini jesu: preko www-stranica samih časopisa ili izdavača (npr. *Croatian Medical Journal*); preko baza elektroničkih časopisa koje održavaju izdavači (npr. ScienceDirect, EBSCOhost, Springer LINK, Wiley Interscience...); preko baza koje održavaju knjižnice (npr. EJOL, EZB); preko web kataloga pojedinih knjižnica (npr. NSK, GISKO, ...) (WebPAC-a); preko kataloga / popisa tekuće periodike pojedinačnih knjižnica (npr. Popis tekuće periodike Knjižnice IRB-a); preko tematskih portala (npr. HRČAK).

U slučaju da je pristup elektroničkim časopisima ograničen, pristup može biti omogućen s pomoću korisničkog imena (eng. *login*) i zaporka (eng. *password*) - svakoj instituciji s pravom pristupa dodjeljuju se korisničko ime i zaporka, koje korisnici moraju upisati prije pristupanja e-časopisima ili s pomoću IP adresa - računalo-poslužitelj na kojem se nalaze e-časopisi prepoznaje IP adrese računala koja se nalaze unutar institucije koja ima pravo pristupa.

izlaziti samo u elektroničkom obliku. Ovoj odluci pridonijela je i činjenica da su troškovi izdavanja papirne inačice mnogo veći, od izdavanja elektroničke inačice. Pri tome je ostavljena mogućnost da, ukoliko bude moguće, *Knjižničarstvo* nastavi izlaziti i u papirnom obliku.

Literatura:

1. Elektronički časopisi i knjige. Dostupno na:
<http://www.carnet.hr/tematski/onlinebaze/casopisi.html> (2011-06-15)
2. Langschied, Linda. The Changing Shape of the Electronic Journal. // *Serials Review*, 17, 3(1991), str. 7–14. Dostupno na:
<http://web.ebscohost.com/ehost/detail?sid=17c2e3ab-3941-4617-b503-b7f8323ba630%40sessionmgr115&vid=1&hid=113&bdata=Jmxhbm9aHlmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#db=f5h&AN=9610293391> (2011-06-15)
3. Knjižničarstvo: glasnik Društva knjižničara Slavonije i Baranje. Dostupno na:
<http://www.dksb.hr/?id=26&PHPSESSID=aa6cefaa541c3984cbebb743465269f7> (2011-05-30)
4. Konjević, Sofija ; Pažur, Ivana. Korištenje i prihvaćanje elektroničkih časopisa : istraživanje korisnika knjižnice Instituta „Ruđer Bošković“. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 45, 3-4(2002), str. 170 – 174.
5. Kriteriji o novčanoj potpori znanstveno-izdavačkoj djelatnosti (znanstvenim i znanstveno-stručnim časopisima i časopisima za promicanje znanosti). Dostupno na: <http://public.mzos.hr/Default.aspx?art=11124&sec=2127> (2011-06-01)
6. Open Society Institute. Guide to Business Planning for Launching a New Open Access Journal. Edition 2, July 2003. Dostupno na:
http://www.soros.org/openaccess/oajguides/business_planning.pdf (2011-06-01)
7. Šember, Marijan. Vrijednovanje biomedicinskih časopisa u otvorenom pristupu s pomoću citatnih pokazatelja : magistarski rad. Zagreb, 2007. Dostupno na:
http://medlib.mef.hr/296/01/Sember_mag_mef.pdf (2011-06-01)

8. Pravilnik o sadržaju prijave te sadržaju i načinu vođenja očevidnika nakladnika elektroničkih publikacija. Dostupno na: <http://www.e-mediji.hr/zakoni/Ocevidnik.pdf>
(2011-06-15)
9. Rich, Linda A. ; Rabine, Julie L. The changing access to electronic journals : a survey of academic library websites revisited // Serials review 27, 3/4(2001), str. 35 - 46